

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Účinné a koordinované opatrenia EÚ na boj proti daňovým podvodom, vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam, praniu špinavých peňazí a daňovým rajom

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2020/C 429/02)

Spravodajca: **Javier DOZ ORRIT**

Rozhodnutie plenárneho zhromaždenia	20.2.2020
Právny základ	článok 32 ods. 2 rokovacieho poriadku stanovisko z vlastnej iniciatívy
Príslušná sekcia	sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť
Prijaté v sekcii	20.7.2020
Prijaté v pléne	18.9.2020
Plenárne zasadnutie č.	554
Výsledok hlasovania	216/2/2
(za/proti/zdržalo sa)	

1. Závbery a odporúčania

1.1. Napriek úsiliu EÚ a mnohých vlád, nadobudnutiu účinnosti dôležitých európskych smerníc (smernica o boji proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu – AMLD, smernica o opatreniach proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam – ATAD) ⁽¹⁾ a programu OECD proti narušaniu základu dane a presunu ziskov (BEPS) je objem daňových podvodov a únikov, prania špinavých peňazí a vyhýbania sa daňovým povinnostiam stále veľmi významný vo vzťahu k verejným financiám európskych štátov.

1.2. EHSV navrhuje, aby sa uzavrel európsky pakt zameraný na účinný boj proti daňovým podvodom a únikom, vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam a praniu špinavých peňazí. EHSV vyzýva Komisiu, aby iniciovala politickú iniciatívu v snahe zapojiť národné vlády a ostatné inštitúcie EÚ do realizácie tohto cieľa, pričom by sa zasadzovala za dosiahnutie potrebného konsenzu a účasť občianskej spoločnosti. Hlavným pilierom tohto paktu by mala byť spolupráca medzi členskými štátmi.

1.3. EHSV vyzýva európske inštitúcie a členské štáty, aby zabezpečili potrebné finančné a ľudské zdroje na účinné uplatňovanie platných európskych právnych predpisov a aby sa zaviazali prijať všetky nové legislatívne a administratívne opatrenia potrebné na účinný boj proti daňovým trestným činom a nekalým praktikám, praniu špinavých peňazí a činnosti daňových rajov. V tomto záujme sa musí vykonávať neprerušované hodnotenie výsledkov uplatňovania každého opatrenia.

1.4. EHSV považuje za nevyhnutné, aby sa členské štáty zaviazali ukončiť nespravodlivé a poškodzujúce formy daňovej súťaže. Tým zároveň opätovne potvrdzuje argumenty uvedené v stanovisku EHSV na tému *Zdaňovanie – hlasovanie kvalifikovanou väčšinou* ⁽²⁾, pokiaľ ide o potrebu podporovať diskusiu o postupnom prechode z jednomyseľného hlasovania o fiškálnych záležitostiach na hlasovanie kvalifikovanou väčšinou.

1.5. Aktívna účasť občianskej spoločnosti je nevyhnutná na vytvorenie povedomia občanov o daniach v záujme boja proti trestným činom a nekalým praktikám a na spravodlivé zdaňovanie. Spolupráca s ňou pomôže pri dosahovaní cieľov paktu a jeho vykonávaní. Zapojenie zamestnávateľov a ich organizácií je pre úspech tohto paktu veľmi dôležité. Treba zabezpečiť, aby prijaté legislatívne opatrenia nemali neprimeraný vplyv na spoločnosti, ktoré si plnia svoje daňové povinnosti, tým, že sa na ne uvalí nadmerná administratívna záťaž. Účinným a urýchlenným konaním proti daňovej trestnej činnosti a nekalým praktikám sa získajú ďalšie verejné finančné zdroje potrebné na financovanie plánov obnovy po pandémie, ekologickej a digitálnej transformácie hospodárstva a budovania Európskeho piliera sociálnych práv.

⁽¹⁾ V celom dokumente sa uvádzajú skratky z anglických názvov smerníc.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 353, 18.10.2019, s. 90.

1.6. Digitalizácia hospodárstva predstavuje pre daňové orgány novú výzvu, pretože umožňuje vytvárať nové metódy agresívneho daňového plánovania, finančných trestných činov a nekalých praktík. Digitalizácia hospodárstva však prostredníctvom efektívnejšej administratívnej spolupráce a výmeny údajov poskytuje daňovým orgánom aj nové možnosti boja proti týmto praktikám.

1.7. Aby sa dosiahlo zlepšenie výsledkov boja proti týmto trestným činom a nekalým praktikám, je potrebné posilniť politickú, administratívnu, policajnú a justičnú spoluprácu, a to medzi členskými štátmi navzájom, ako aj medzi členskými štátmi a EÚ, posilniť právny základ pre túto spoluprácu a zabezpečiť dostatočné hospodárske a ľudské zdroje pre finančné spravodajské jednotky (FIU), daňové orgány, európske orgány dohľadu a ostatné subjekty zapojené do tohto boja.

1.8. Na zlepšenie účinnosti opatrení je potrebné vychádzať zo spoločnej vízie týchto trestných činov a nekalých praktík, vzťahov medzi nimi a ich vzťahu k hospodárskej a finančnej trestnej činnosti a politickej korupcii, ako aj nevyhnutnej úlohy daňových rajov pri ich uľahčovaní a zatajovaní. Odstránenie trestnej činnosti daňových rajov by malo byť prioritným cieľom EÚ.

1.9. Aj keď je táto politika nevyhnutná za každých okolností, EHSV sa domnieva, že v situácii spôsobenej pandémiou COVID-19 je nevyhnutné, aby sa stala politickou a etickou prioritou Únie, národných vlád a európskej občianskej spoločnosti. V čase, keď je potrebných toľko verejných finančných zdrojov na zvládnutie zdravotných, hospodárskych a sociálnych dôsledkov pandémie, je neprípustné, že veľká časť z nich je nezákonne odklonená ako súkromný zisk pre niekoľko osôb, čo priamo poškodzuje prevažnú väčšinu pracovníkov, podnikateľov, samostatne zárobkovo činných osôb, odkázaných osôb a dôchodcov, ktorí si plnia svoje daňové povinnosti.

1.10. EHSV podporuje nový akčný plán v oblasti komplexnej politiky Únie na predchádzanie praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu⁽³⁾, ktorý 7. mája 2020 predložila Európska komisia. Je presvedčený, že bude potrebné ho urýchlene začať uplatňovať. EHSV podporuje navrhované opatrenia na zabezpečenie účinného vykonávania súčasného právneho rámca boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, vytvorenie jednotného súboru pravidiel EÚ, vytvorenie európskeho orgánu dohľadu a ďalšie piliere plánu. EÚ a členské štáty musia na medzinárodných fórach, ako sú Finančná akčná skupina (FATF – OECD), G20 a OSN, zastávať spoločné postoje. EHSV súhlasí s názorom Komisie, že prijaté opatrenia by mali zohľadňovať európske právne predpisy o ochrane údajov a príslušnú judikatúru ESD a zabezpečiť, aby členské štáty a povinné subjekty niesli čo najmenšiu administratívnu a finančnú záťaž.

1.11. EHSV vyzýva Európsku komisiu, aby posúdila aktuálny zoznam nespolupracujúcich jurisdikcií a zvážila možnosť vytvorenia dodatočných kritérií s cieľom zabezpečiť, aby boli do tohto zoznamu zahrnuté všetky daňové raje. Rovnako žiada, aby zaviedla vhodné opatrenia, aby spoločnosti a jednotlivci nemohli vykonávať neopodstatnené transakcie so svojimi finančnými inštitúciami.

1.12. EHSV víta zavedenie fiškálnych ukazovateľov v európskom semestri a vyzýva členské štáty, aby dodržiavali to, čo sa v tejto súvislosti uviedlo v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny. Európskej komisii tiež navrhuje, aby do európskeho semestra začlenila postup posudzovania efektívnosti, primeranosti a efektívneho fungovania daňových systémov.

1.13. EHSV žiada, aby sa európske smernice vzťahovali na umelecké diela a iné vysokohodnotné aktíva, najmä tie, ktoré sú uložené v slobodných prístavoch a colných skladoch, a aby sa postupne zrušili systémy udeľovania občianstva a povolení na pobyt investorom zavedené v niektorých členských štátoch a aby sa takisto skoncovalo s anonymitou akcií na doručiteľa.

1.14. EHSV sa nazdáva, že na daňové úniky by sa mali vzťahovať ustanovenia piatej smernice o boji proti praniu špinavých peňazí (AMLD) týkajúce sa centralizovanej a verejnej registrácie skutočných vlastníkov spoločností a trustov. Na druhej strane žiada, aby sa zaviedli primerané postupy, ktoré malým a stredným podnikom uľahčia dodržiavanie registračných požiadaviek.

1.15. EHSV podporuje komplexné riešenie v oblasti zdaňovania podnikov s výraznou digitálnou prítomnosťou v rámci práce OECD, ale ak sa do konca roka 2020 nedospeje k riešeniu, EÚ by mala obnoviť svoju iniciatívu týkajúcu sa zdaňovania veľkých digitalizovaných spoločností.

1.16. Je potrebné prepracovať smernicu o opatreniach proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam (ATAD) tak, aby obsahovala pravidlá týkajúce sa daňového zaobchádzania v súvislosti s jurisdikciami s nízkym zdanením a repatriácie dividend alebo kapitálových ziskov, ktoré neboli zdanené v zahraničí.

⁽³⁾ C(2020) 2800 final.

1.17. Národným finančným spravodajským jednotkám (FIU) sa musí poskytovať finančná a technická podpora a mala by sa podporovať úzka spolupráca medzi nimi a medzi daňovými orgánmi, ako aj medzi vnútroštátnou políciou a Europolom pri stíhaní fiškálnych a finančných trestných činov.

1.18. EHSV žiada Komisiu, aby vypracovala štúdiu o úlohe tzv. schránkových spoločností, pokiaľ ide o podvod, vyhýbanie sa daňovým povinnostiam a pranie špinavých peňazí, a aby sa vzhľadom na jej závery upravila smernica o opatreniach proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam, smernica o kapitálovej primeranosti a smernica o boji proti praniu špinavých peňazí s cieľom zabrániť páchaniu trestných činov a súvisiacemu uľahčovaniu nekalých praktík.

1.19. EHSV vyzýva Európsku komisiu a členské štáty, aby preskúmali koncepciu minimálneho efektívneho zdanenia ziskov spoločností a jej možné uplatňovanie.

1.20. EHSV navrhuje, aby obchodné alebo hospodárske dohody EÚ obsahovali v súlade so zásadami a s pravidlami WTO kapitolu s doložkami proti daňovým trestným činom, praniu špinavých peňazí a agresívnemu daňovému plánovaniu, a spoluprácu medzi daňovými správami.

2. Súvislosti

2.1. Rozsah podvodov, daňových únikov a vyhýbania sa daňovým povinnostiam a prania špinavých peňazí v Európe a vo svete je z makroekonomického hľadiska veľmi rozsiahly. Jeho nadnárodný rozmer je jasný. Daňové raje zohrávajú v tomto procese kľúčovú úlohu, pretože prijímajú a presmerúvajú kapitál pochádzajúci z veľkých spoločností a osobného majetku, v prípade ktorého došlo k daňovému úniku alebo nezaplateniu dane, spolu s tým, ktorý pochádza z politickej a hospodárskej korupcie a zo zločineckých organizácií.

2.2. Neexistuje všeobecne akceptovaná definícia daňového raja, hoci vo všetkých je zdanenie nulové alebo veľmi nízke a štandardom je netransparentnosť, pokiaľ ide o klientov a toky. Ich identifikácia sa vykonáva prostredníctvom zoznamov, v ktorých nespokupujúci charakter vyplýva z odmietnutia poskytnúť informácie daňovým orgánom a spolupracovať s justíciou. Uznávanými zoznamami sú zoznamy OECD⁽⁴⁾ a EÚ: o praní špinavých peňazí a financovaní terorizmu a o daňových únikoch a vyhýbaní sa daňovým povinnostiam⁽⁵⁾. V monografii F&D (MMF) sa odhaduje, že súkromné bohatstvo v off-shore finančných centrách sa pohybuje medzi 7 a 8,7 biliónmi USD⁽⁶⁾ (od 8 % do 10 % svetového HDP).

2.3. MMF odhaduje, že daňové úniky stoja vlády približne 3 bilióny USD ročne⁽⁷⁾. Európsky parlament odhaduje, že v EÚ dosahujú úroveň 825 miliárd EUR, a deficit pri výbere DPH⁽⁸⁾, najmä v dôsledku podvodov, dosahuje približne 147 miliárd EUR ročne, z čoho 50 miliárd EUR zodpovedá na cezhraničnému tzv. kolotočovému podvodu (podvod založený na chýbajúcom obchodnom subjekte – MTIC)⁽⁹⁾.

2.4. Vyhýbanie sa daňovým povinnostiam nie je vždy v rozpore s literou zákona, ale je v rozpore s jeho duchom. Daňové raje dosťávajú rádovo 600 miliárd USD ročne za vyhýbanie sa dani z príjmu právnických osôb⁽¹⁰⁾. Straty EÚ sa pohybujú v rozmedzí 160 až 190 miliárd EUR ročne⁽¹¹⁾. Vyhýbanie sa daňovým povinnostiam v šiestich členských štátoch predstavuje škodu 42,8 miliardy EUR na daňových príjmoch ďalších 22 štátov⁽¹²⁾. F&D (MMF) tvrdí, že 40 % priamych zahraničných investícií na svete, teda približne 15 biliónov USD, smeruje do schránkových spoločností (bez akejkoľvek hospodárskej činnosti), často v podobe holdingových spoločností, ktoré zastrešujú prevádzkové dcérske spoločnosti. Väčšina z nich sídli v piatich európskych krajinách⁽¹³⁾.

⁽⁴⁾ Zoznam FATF Vysokorizikové jurisdikcie zahŕňa len dva štáty (Severnú Kóreu a Irán). V zozname FATF Jurisdikcie so zvýšeným dohľadom je uvedených 18 krajín. Oba zoznamy boli aktualizované 21. februára 2020.

⁽⁵⁾ Na zozname delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) 2020/855 zo 7. mája 2020 (Ú. v. EÚ L 195, 19.6.2020, s. 1) sa nachádza 20 území s vysokým rizikom prania špinavých peňazí a financovania terorizmu. Revidovaný zoznam nespokupujúcich jurisdikcií v oblasti daňových únikov a vyhýbania sa daňovým povinnostiam obsahuje 12 jurisdikcií, ku ktorým sa pripája ďalších 20 jurisdikcií, ktoré sú pod dohľadom.

⁽⁶⁾ Lipton, D., *Shining a Light*, s. 4; a Shaxson, N.: *Tackling Tax Havens*, s. 7, citované zo Zucman, G. (2017), MMF, F&D, september 2019.

⁽⁷⁾ Bhatt, G., *Editor's Letter*, MMF, tamže, s. 2.

⁽⁸⁾ Uznesenie Európskeho parlamentu z 26. marca 2019 o finančnej trestnej činnosti, vyhýbaní sa daňovým povinnostiam a daňových únikoch; bod 24.

⁽⁹⁾ EP, tamže, body 142 a 143.

⁽¹⁰⁾ Shaxson, N.: *Tackling Tax Havens*, MMF, tamže, s. 7.

⁽¹¹⁾ EP, tamže, bod 19.

⁽¹²⁾ EP, tamže, bod 328.

⁽¹³⁾ Damgaard, J., Elkjaer, T. Johannesen, N.: *The Rise of Phantom Investments*, s. 11 – 13, MMF, F&D, september 2019.

2.5. Podľa OSN predstavuje pranie špinavých peňazí 2 % až 5 % svetového HDP ⁽¹⁴⁾. Posledné prípady, napríklad prípad Danske Bank (s počiatočným odhadom približne 200 miliárd EUR) ⁽¹⁵⁾ alebo Swedbank (37 miliárd EUR) ⁽¹⁶⁾, poukazujú na nedostatky v boji proti praniu špinavých peňazí napriek smerniciam a práci orgánov dohľadu.

2.6. Okrem finančného sektora existujú aj ďalšie kanály na pranie špinavých peňazí: trhy s umením, diamantmi a drahými kovmi; slobodné prístavy, colné sklady a osobitné hospodárske zóny atď. Rýchle technologické zmeny poskytujú nové možnosti prostredníctvom virtuálnych aktív a technológií blockchainu. To isté platí pre postupy daňových únikov a vyhýbania sa daňovým povinnostiam: oddelenie dividend a pranie kupónov transakciami cum-ex (55,2 miliardy EUR); agresívne daňové plánovanie; tajné dohody medzi štátmi a nadnárodnými spoločnosťami, ktoré podstatne znižujú ich daňové povinnosti; alebo režimy udeľovania občianstva alebo pobytu cudzincom výmenou za investície. Elektronický obchod, platformové a digitálne hospodárstvo vo všeobecnosti prinášajú nové riziká uľahčovania daňových trestných činov a vyhýbania sa daňovým povinnostiam, ako aj nové príležitosti na sledovanie a kontrolu.

2.7. Junckerova komisia podnikla veľmi intenzívne kroky proti daňovej trestnej činnosti a vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam: 26 legislatívnych iniciatív a 57 iniciatív rôzneho typu. Pokiaľ ide o pranie špinavých peňazí a financovanie terorizmu, vynikajú dve smernice – štvrtá a piata smernica o boji proti praniu špinavých peňazí (2015 a 2018). Transpozícia poslednej smernice sa skončila v januári 2020 a poskytuje zlepšenia v identifikácii vlastníkov, výmene informácií a spolupráci medzi FIU, ako aj v rozšírení rozsahu povinných subjektov pri zavedení kontroly nad virtuálnymi menami. Praktické výsledky nie sú uspokojivé: pretrvávajú niekoľko nedostatkov a medzier, hoci Komisia je v rámci svojich obmedzených právomocí veľmi aktívna (hodnotenie z roku 2019) ⁽¹⁷⁾. Európsky dvor audítorov začal len nedávno audit s cieľom preskúmať efektívnosť opatrení v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí v bankovom sektore ⁽¹⁸⁾ a Európska komisia zažalovala na Súdnom dvore tri členské štáty za to, že v plnom rozsahu neimplementovali štvrtú smernicu o boji proti praniu špinavých peňazí ⁽¹⁹⁾.

2.8. Európska komisia predstavila (7. mája 2020) nový akčný plán v oblasti komplexnej politiky Únie na predchádzanie praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu ⁽²⁰⁾ a delegované nariadenie ⁽²¹⁾ so zoznamom krajín a jurisdikcií, ktoré v tomto smere nespôsobujú. Na základe posúdenia rozdielov pri uplatňovaní súčasného legislatívneho rámca a so zreteľom na „závažné nedostatky pri presadzovaní pravidiel“ a prejavenu vôľu zaručiť v EÚ „nulovú toleranciu voči peňažným prostriedkom pochádzajúcim z nezákonnej činnosti“, sa plán opiera o šesť pilierov:

- *zaručiť účinné uplatňovanie súčasného rámca, poňúc úplnou transpozíciou smerníc o boji proti praniu špinavých peňazí,*
- *zaviesť jednotný súbor pravidiel EÚ prostredníctvom zmenenej smernice a nariadenia,*
- *stanoviť postupy a vytvoriť orgán dohľadu EÚ prostredníctvom legislatívneho návrhu,*
- *vytvoriť koordinačný a podporný mechanizmus pre FIU a prepojiť národné centralizované registre bankových účtov,*
- *uplatňovať trestné právo a zlepšiť výmenu informácií,*
- *posilniť medzinárodný rozmer rámca EÚ.*

V prvom štvrťroku 2021 budú predložené štyri legislatívne návrhy na rozvoj týchto pilierov.

⁽¹⁴⁾ OSN: UNODC Money Laundering and Globalization.

⁽¹⁵⁾ EP, tamže, body 236 a 237.

⁽¹⁶⁾ EP, tamže, bod 235, Financial Times, 23. 3. 2020.

⁽¹⁷⁾ COM(2019) 360 final, 370 final, 371 final a 372 final z 24.7.2019. Osobitne zaujímavý je dokument COM(2019) 373 final – Hodnotiaca správa o posúdení nedávnych prípadov údajného prania špinavých peňazí týkajúcich sa úverových inštitúcií EÚ.

⁽¹⁸⁾ 11. júna 2020: <https://www.eca.europa.eu/sk/Pages/DocItem.aspx?did=53979>.

⁽¹⁹⁾ 2. júla 2020: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/IP_20_1228.

⁽²⁰⁾ C(2020) 2800.

⁽²¹⁾ Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2020/855 zo 7. mája 2020.

2.9. Druhou hlavnou oblasťou činnosti Európskej komisie je oblasť vyhýbania sa daňovým povinnostiam súvisiacia s iniciatívami v oblasti digitálneho zdaňovania a základu dane z príjmu právnických osôb. Cieľom jej stratégie je „účinné zdaňovanie“, vďaka ktorému nadnárodné spoločnosti zaplatia svoj spravodlivý podiel tam, kde vytvárajú hodnotu, a to v súlade s akčným plánom BEPS OECD, najmä obmedzením narušania základu dane z príjmu právnických osôb odpočítaním úrokov, licenčných poplatkov a iných finančných výhod. Hlavnou normou bola smernica ATAD (2016), zmenená v roku 2017 tak, aby zahŕňala hybridné nesúlady (ATAD 2) ⁽²²⁾. Hodnotenie jej výsledkov zatiaľ nie je možné. Existujú aj právne predpisy na uľahčenie riešenia konfliktov vyplývajúcich z dvojitého zdanenia ⁽²³⁾. V roku 2018 bolo prijaté nové nariadenie o kontrolách peňažných prostriedkov v hotovosti, ktoré vstupujú do Únie alebo opúšťajú Úniu ⁽²⁴⁾.

2.10. Európska komisia zohľadnila vyhýbanie sa daňovým povinnostiam vo svojich legislatívnych iniciatívach týkajúcich sa digitálneho zdanenia a základu dane z príjmu právnických osôb. V roku 2018 navrhla dve smernice o dani z príjmu právnických osôb, ktoré sa vyznačujú významnou digitálnou prítomnosťou, a o dani z príjmu veľkých digitálnych spoločností. V roku 2016 navrhla ďalšie dve smernice: o spoločnom základe dane z príjmov právnických osôb (CCTB) a spoločnom konsolidovanom základe dane z príjmov právnických osôb (CCCTB). Posledná menovaná daň je veľmi dôležitá v boji proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam. V dôsledku paralelných diskusií v rámci OECD a nesúhlasného postoja niektorých členských štátov sa prijatie týchto smerníc oneskorilo. Európska komisia vzhľadom na túto situáciu predložila oznámenie (2019), v ktorom sa navrhuje začať diskusiu, aby sa rozhodnutia o fiskálnych záležitostiach prijímali kvalifikovanou väčšinou.

2.11. Nevyhnutnými predpokladmi sú spolupráca medzi daňovými orgánmi a ostatnými inštitúciami členských štátov prostredníctvom automatickej výmeny informácií (AEOI ⁽²⁵⁾) v daňovej oblasti a transparentnosť. Bolo schválených až šesť smerníc o administratívnej spolupráci v oblasti daní. Od prvej smernice 2011/16/EÚ ⁽²⁶⁾ až po poslednú smernicu (EÚ) 2018/822 ⁽²⁷⁾ sa rozšírila povinnosť zverejňovať informácie o konečných vlastníkoch účtov, o finančných aktivitách a transakciách a o všetkých produktoch vrátane poistenia a dividend. Pokrok sa dosiahol v súvislosti s požiadavkami na automatickú výmenu informácií o záväzných stanoviskách (*tax rulings*) a finančných informácií veľkých spoločností podľa jednotlivých krajín (podávanie správ podľa jednotlivých krajín alias CBCR ⁽²⁸⁾). Používanie finančných a iných informácií na sťahovanie trestných činov bolo upravené v smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1153 ⁽²⁹⁾.

2.12. Junckerova komisia bojovala proti tajným dohodám niektorých členských štátov s nadnárodnými spoločnosťami, na základe ktorých v nich tieto spoločnosti takmer neplatia dane. V európskom semestri sa jej podarilo zaviesť aj fiskálne ukazovatele. Z najnovších odporúčaní pre jednotlivé krajiny vyplýva, že v niektorých z nich je uplatňovanie právnych predpisov neuspokojivé, pokiaľ ide o agresívne daňové plánovanie alebo identifikáciu skutočných vlastníkov. V oblasti spolupráce medzi členskými štátmi existuje veľký priestor na zlepšenie. Napriek určitému pokroku nedochádza k rozsiahlemu zníženiu úrovne podvodov, prania špinavých peňazí a daňových únikov, ktoré sa v niektorých prípadoch, ako sú toky kapitálu do schránkových spoločností, zvyšujú.

2.13. EHSV za posledných päť rokov prijal k týmto otázkam 25 stanovísk. EHSV vo všeobecnosti podporuje opatrenia, ktoré navrhla Komisia. V niektorých prípadoch išiel so svojimi požiadavkami ešte ďalej, v súlade so stanoviskom EP.

3. Všeobecné pripomienky a odporúčania

3.1. Kríza spôsobená pandemiou koronavírusu, ktorá je najzávažnejšou krízou od konca druhej svetovej vojny, musí byť stredobodom akýchkoľvek hospodárskych a sociálnych úvah a návrhov. V súvislosti s týmto stanoviskom sa zdá zrejme, že drastické zníženie hospodárskeho objemu daňových trestných činov a vyhýbania sa daňovým povinnostiam by poskytlo štátom a samotnej EÚ časť finančných zdrojov potrebných na zvládnutie zdravotných, hospodárskych a sociálnych dôsledkov pandémie. EHSV sa nazdáva, že zapojenie európskych inštitúcií, národných vlád a občianskej spoločnosti do prijímania potrebných opatrení na uskutočnenie trvalých a účinných opatrení proti daňovým trestným činom a vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam je dnes viac ako kedykoľvek predtým nevyhnutnou politickou a morálnou požiadavkou a naliehavou záležitosťou.

⁽²²⁾ Smernica Rady (EÚ) 2016/1164 (ATAD) (Ú. v. EÚ L 193, 19.7.2016, s. 1) nadobudla účinnosť 1. januára 2020 v členských štátoch, ktoré nemali vlastné právne predpisy (v ostatných v roku 2024). Smernica Rady (EÚ) 2017/952 (ATAD 2) (Ú. v. EÚ L 144, 7.6.2017, s. 1) nadobudne účinnosť 1. januára 2022.

⁽²³⁾ Smernica Rady (EÚ) 2017/1852 (Ú. v. EÚ L 265, 14.10.2017, s. 1).

⁽²⁴⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1672 (Ú. v. EÚ L 284, 12.11.2018, s. 6).

⁽²⁵⁾ Skratka z anglického *Automatic exchange of information*.

⁽²⁶⁾ Smernica Rady 2011/16/EÚ (Ú. v. EÚ L 64, 11.3.2011, s. 1).

⁽²⁷⁾ Smernica Rady (EÚ) 2018/822 (Ú. v. EÚ L 139, 5.6.2018, s. 1).

⁽²⁸⁾ Skratka z anglického *Country by country reporting*.

⁽²⁹⁾ Ú. v. EÚ L 186, 11.7.2019, s. 122.

3.2. Hlavným cieľom tohto stanoviska je na základe prehľadu a názorov vyjadrených v predchádzajúcich stanoviskách EHSV sformulovať návrhy na zefektívnenie boja proti týmto trestným činom. Je potrebné vziať do úvahy vzťahy medzi rôznymi daňovými trestnými činmi a trestnými činmi súvisiacimi s vyhýbaním sa daňovým povinnostiam, a to prostredníctvom spoločných kanálov, ktoré sa zbiehajú v daňových rajoch.

3.3. EHSV víta vôľu Európskej komisie a Európskeho parlamentu podporovať iniciatívy zamerané proti daňovej trestnej činnosti, daňovým únikom a nekalej daňovej súťaži a vyjadruje poľutovanie nad tým, že niektoré členské štáty blokujú niektoré z hlavných iniciatív, ako sú iniciatívy týkajúce sa dane z príjmu právnických osôb, podvodov s DPH a agresívneho daňového plánovania, alebo ich obmedzujú z dôvodu nedostatočnej spolupráce medzi nimi.

3.4. EHSV navrhuje, aby sa uzavrel európsky pakt zameraný na účinný boj proti daňovým podvodom a únikom, vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam a praniu špinavých peňazí. EHSV vyzýva Komisiu, aby podporovala politickú iniciatívu s cieľom zapojiť národné vlády a ostatné inštitúcie EÚ do uplatňovania tohto paktu. Jedným z pilierov tohto paktu musí byť spolupráca medzi členskými štátmi.

3.5. Účinné uplatňovanie paktu by malo EÚ a jej členským štátom poskytnúť ďalšie zdroje na účely, ktoré zabezpečujú rast, s cieľom financovať plány obnovy po kríze spôsobenej pandémiou, zelenú a digitálnu transformáciu svojich hospodárstiev a budovanie pevného Európskeho piliera sociálnych práv. Rešpektujúc fiškálnu suverenitu členských štátov EHSV vyzýva politických lídrov EÚ a národné vlády, aby so zodpovednosťou a veľkorysťou, ktorú si vyžaduje táto tragická situácia, ktorej čelíme, dosiahli konsenzus o obsahu paktu, ktorý navrhuje EHSV. Podľa názoru EHSV by sa vytvorenie konsenzu o dosiahnutí Európskeho paktu proti daňovým zločinom, vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam, praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu malo zakladať na:

- a) záväzku členských štátov a európskych inštitúcií prijať toľko dodatočných legislatívnych a administratívnych opatrení, koľko je potrebných na účinný boj proti takýmto trestným činom a nekalým praktikám;
- b) posilnení politickej vôle v oblasti spolupráce medzi členskými štátmi a inštitúciami EÚ, ktorá povedie k zavedeniu účinných postupov administratívnej, policajnej a justičnej spolupráce na dosiahnutie cieľov paktu;
- c) záväzku členských štátov ukončiť nekalú daňovú súťaž a odblokovať smernice týkajúce sa cieľov paktu;
- d) zapojení organizácií občianskej spoločnosti do paktu.

3.6. Účasť organizácií občianskej spoločnosti na tejto dohode a na vytváraní širšieho sociálneho povedomia v daňových záležitostiach je nevyhnutná. Európski občania majú veľký záujem na dostatočných zdrojoch na kvalitné verejné služby – v súčasnosti najmä na zdravotníctvo a výskum – a dostatočné systémy sociálnej ochrany. Podnikatelia, ktorí si plnia svoje daňové povinnosti a ktorí predstavujú väčšinu, chcú skončiť s daňovými únikami a vyhýbaním sa daňovým povinnostiam niektorých podnikov, ktoré so sebou prinášajú nekalú daňovú súťaž.

3.7. EHSV súhlasí s Európskym parlamentom, ktorý tvrdí, že „(...) spravodlivé zdaňovanie a rozhodný boj proti daňovým podvodom, daňovým únikom, agresívnemu daňovému plánovaniu a praniu špinavých peňazí zohrávajú hlavnú úlohu pri formovaní spravodlivej spoločnosti a silného hospodárstva a bránia sociálnu zmluvu a právny štát“⁽³⁰⁾. Preto so znepokojením pozoruje objem fiškálnej medzery, ktorú tieto trestné činy a nekalé praktiky vytvárajú v daňových príjmoch, ako aj nedávny vývoj v oblasti daní, keď sa presunul daňový vplyv na príjem z pracovnej činnosti a z finančného sektora na reálnu ekonomiku, v ktorej sa na MSP vyvíja väčší fiškálny tlak ako na nadnárodné spoločnosti.

3.8. Pokrokom bolo zaradenie fiškálnych ukazovateľov do správ o európskom semestri pre jednotlivé krajiny. Z hodnotenia ich výsledkov však vyplýva, že fungovanie FIU, automatická výmena informácií a spolupráca medzi daňovými orgánmi nie je v časti členských štátov EÚ uspokojivá, pokiaľ ide o pranie špinavých peňazí, daňové úniky a vyhýbanie sa daňovým povinnostiam. EHSV navrhuje Európskej komisii, aby mali fiškálne ukazovatele v rámci európskeho semestra rovnakú váhu ako ostatné ukazovatele a aby sa zaviedol postup posudzovania účinnosti, primeranosti a náležitého fungovania daňových systémov.

⁽³⁰⁾ EP, tamže, bod 328.

3.9. EHSV podporuje nový akčný plán v oblasti komplexnej politiky Únie na predchádzanie praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu a je presvedčený, že je potrebné začať ho bezodkladne uplatňovať. Výbor podporuje vytvorenie európskeho orgánu dohľadu, ktorý by maximálne posilnil spoluprácu medzi daňovými orgánmi a FIU členských štátov a mal by určité priame právomoci kontrolovať a vyšetrovať povinné subjekty vo všetkých oblastiach a s dostatočnými osobnými a technologickými prostriedkami na prispôbenie sa neustálemu vývoju trestných činov. Vyzýva Komisiu, aby ako najvhodnejší spôsob zvážila vytvorenie európskej agentúry pre boj proti daňovým, hospodárskym a finančným trestným činom a praniu špinavých peňazí a na monitorovanie dodržiavania právnych predpisov a účinnosti administratívnych opatrení. Považuje za potrebné, aby EÚ zastávala na medzinárodných fórach, ako sú FATF (OECD), G20 a OSN, jednotný postoj. EHSV sa domnieva, že Európska komisia by mala členským štátom pomáhať vytvorením mechanizmov odbornej prípravy, ako napr. Európskej daňovej akadémie, ako sa navrhuje v stanovisku k programu Fiscalis (10/2018) ⁽³¹⁾.

3.10. Právny rámec proti praniu špinavých peňazí musí umožniť prístup k informáciám o majiteľoch účtov, spoločností a trustov pri rešpektovaní predpisov o ochrane údajov a príslušnej judikatúry Súdneho dvora EÚ. Musí sa zabezpečiť ochrana odborníkov, ktorí sú v prípade odhalenia podozrivých praktík týkajúcich sa prania špinavých peňazí povinní ich oznámiť. EHSV víta skutočnosť, že sa v akčnom pláne navrhuje nový režim ochrany informátorov, a žiada, aby sa neodložil až do decembra 2021. Výbor súhlasí s názorom Komisie, že sa musí zaručiť, aby prijaté opatrenia znamenali pre členské štáty a povinné subjekty čo najmenej dodatočné administratívne a finančné zaťaženie.

3.11. Kontrolné opatrenia tretích strán obsiahnuté v piatej smernici o boji proti praniu špinavých peňazí budú účinné iba s realistickým zoznamom vysokorizikových krajín. EHSV sa zasadzuje za transparentnú a jasnú metodiku a kratšie lehoty na vyhodnotenie. Domnieva sa, že nový zoznam zahŕňajúci iba 20 krajín a území by sa mal čo najskôr schváliť, pričom by doň malo byť doplnených niekoľko ďalších krajín, napríklad tých, v ktorých boli nedávno zaznamenané škandály. Vyjadruje poľutovanie nad prekážkami, ktoré kladú niektoré krajiny EÚ v prístupe k informáciám o transakciách smerujúcich do daňových rajov.

3.12. Zoznam daňových rajov Ecofin (2017) v súvislosti s daňovými únikmi a vyhýbaním sa daňovým povinnostiam bol aktualizovaný vo februári. Na rozdiel od iných zoznamov má tento zoznam tú výhodu, že sa vzťahuje na tie daňové raje, ktoré neakceptujú automatickú výmenu informácií, a na tie, ktoré spoločnostiam ponúkajú osobitné daňové režimy. Kritizuje sa, že európsky zoznam vylučuje existenciu daňových rajov v rámci Spoločenstva. V odporúčaní pre jednotlivé krajiny v európskom semestri však Európska komisia poukázala na niektoré členské štáty, ktoré podkopávajú daňový základ svojich partnerov v Spoločenstve. Hoci hrozba zahrnutia na čiernu listinu má z hľadiska zachovania dobrej povesti odstrašujúci účinok, sankcie nie sú dostatočne účinné.

3.13. V záujme toho, aby jurisdikcie uvedené na zozname vykonali požadované reformy, EHSV navrhuje, aby sa po ďalšom hodnotení nariadenie prepracovalo tak, aby sa zakázala realizácia finančných transakcií s EÚ tým, ktorí takéto reformy nevykonali. Tieto opatrenia sa musia týkať aj spoločností, ktoré sa vyhýbajú plateniu daní. Účinným opatrením by bolo neposkytnutie verejnej pomoci v dôsledku COVID-19 spoločnostiam, ktoré vykonávajú neoprávnené transakcie v uvedených jurisdikciách, ako to schválili niektoré členské štáty. EHSV tiež žiada, aby sa zvážilo vylúčenie týchto spoločností z verejného obstarávania.

3.14. Nadnárodné spoločnosti pôsobia globálne a pod spoločným vedením, daňové pravidlá sa však prijímajú na vnútroštátnej úrovni bez toho, aby sa zohľadnila ich interakcia s režimami iných krajín, keď nie sú s nimi v otvorenej daňovej súťaži. Niektoré jurisdikcie schvaľujú daňové režimy, ktoré narušujú daňové základy iných území. To spolu so všeobecným poklesom sadzieb viedlo krajiny k fiškálnym pretekam smerom nadol s cieľom prilákať priame zahraničné investície a k medzerám a právnym nesúladam. Mnohé nadnárodné spoločnosti reštrukturalizujú svoje podniky, aby

⁽³¹⁾ Stanovisko ECO/470 na tému *Program Fiscalis na roky 2021 – 2027* (Ú. v. EÚ C 62, 15.2.2019, s. 118).

výrazne znížili svoje daňové zaťaženie. Na tento účel sa uchýľujú k určitým operáciám v rámci skupiny, aby umelo previedli veľkú časť výdavkov na územia so stredným alebo vysokým zdanením, zatiaľ čo výhody sa priznávajú v jurisdikciách s nízkym alebo nulovým zdanením, kde uzatvoria tajné daňové dohody (*tax rulings*) s vládami. V tomto prostredí je prevod ziskov veľkých spoločností pôsobiacich v rámci digitálneho hospodárstva mimoriadne ľahký. EHSV dúfa, že uplatňovanie noriem BEPS a smerníc ATAD umožní zmenu tejto situácie. Je predčasné vyhodnocovať výsledky. Na dosiahnutie efektivity je nevyhnutná spolupráca všetkých členských štátov, ktorá je hlavným cieľom európskeho paktu.

3.15. EÚ je zraniteľná v oblasti vyhýbania sa daňovým povinnostiam⁽³²⁾. Mobilita kapitálu, tovaru a osôb na vnútornom trhu je v kontraste s nedostatočnou koordináciou daňových politík. Po kríze v roku 2008 sa pokrok v správe hospodárskych záležitostí sústredil na kontrolu výdavkov. Situácia sa v posledných rokoch zmenila, ale koordinácia fiškálnych politík je stále nedostatočná. Zavedenie daňových ukazovateľov v európskom semestri je pokrok, ktorý umožnil identifikáciu daňových systémov určitých členských štátov ako škodlivých.

3.16. V roku 2009 skupina G20 začala proces spolupráce s cieľom bojovať proti daňovým únikom a vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam. OECD schválila nový globálny štandard pre výmenu informácií, spoločný štandard oznamovania (CRS) založený na automatickej výmene informácií (AEOI). Väčšina jurisdikcií medzinárodného spoločenstva sa ho zaviazala implementovať od januára 2018. Očakáva sa všeobecné posúdenie jeho dodržiavania.

3.17. V EÚ je automatická výmena informácií regulovaná smernicou o administratívnej spolupráci v oblasti daní, ktorá bola niekoľkokrát zmenená tak, aby bola v súlade s CRS. Smernicou o administratívnej spolupráci v oblasti daní sa rozšírila povinnosť automatickej výmeny informácií na fyzické a právnické osoby a hlavné druhy príjmov, ale má aj nedostatky, ktoré je potrebné odstrániť. Informácie o skutočnom vlastníkovi aktív a fondov, netransparentných účelových podnikov (určitých správcov majetku alebo trustoch, nástrojových spoločnostiach, nadáciách atď.) zostávajú nevyriešené, ako to preukázal škandál spojený s „Panama Papers“. Nebola vyriešená ani anonymita „akcií na doručiteľa“ bez verejne známeho majiteľa, ktorá je v niektorých krajinách stále povolená. Rozsah pôsobnosti smernice o administratívnej spolupráci v oblasti daní by sa mal rozšíriť aj na umelecké diela a iné aktíva vysokej hodnoty nachádzajúce sa v slobodných prístavoch a colných skladoch. Mal by sa tiež vyriešiť problém udeľovania občianstva alebo pobytu výmenou za investície, ktoré ponúka 19 členských štátov, a ktoré sa v mnohých prípadoch využívajú na páchanie daňových trestných činov.

3.18. Akčný plán BEPS OECD je globálna iniciatíva na boj proti narušaniu základu dane a presunu ziskov. Správy o pokroku každého z jeho pätnástich opatrení majú odlišnú právnu povahu. Niektoré z nich sú osvedčenými postupmi a iné majú charakter minimálnych štandardov, ktoré môžu štáty prinútiť začleniť ich obsah do právnych predpisov o spoločnostiach. Na globálnej úrovni sa čaká na vyriešenie niektorých základných otázok, ako je zdaňovanie digitalizovaného hospodárstva alebo rozdelenie daňových práv podľa krajín. Niektoré krajiny a organizácie občianskej spoločnosti kritizovali proces BEPS a požadovali, aby sa reforma medzinárodnej daňovej štruktúry preniesla na Výbor expertov OSN pre daňové záležitosti. EHSV sa domnieva, že OECD musí dokončiť svoju prácu a spolupracovať s výborom OSN, aby sa jej závery zdieľali a stali univerzálnymi.

3.19. Smernice ATAD sú stredobodom stratégie EÚ na boj proti obchádzaniu daňových povinností. Zaručujú, aby členské štáty uplatňovali správy o BEPS koordinovaným spôsobom, a posilňujú ich právnu hodnotu tým, že ich dodržiavanie podlieha kontrole Súdneho dvora Európskej únie. V niektorých prípadoch ich pravidlá proti zneužívaniu presahujú rámec BEPS, napríklad „dane pri odchode“, pravidlá týkajúce sa „kontrolovaných zahraničných spoločností“, antihybridné pravidlá alebo stanovenie všeobecnej doložky proti zneužívaniu. Investičné doložky však neboli zahrnuté pre námitku niektorých krajín napriek tomu, že Komisia a väčšina členských štátov ich obhajovali.

⁽³²⁾ Cobham, A. a Garcia-Bernardo, J.: *Time for the EU to close its own tax havens*, Tax Justice Network, 4. apríla 2020.

3.20. Vyšetrenia Európskej komisie týkajúce sa tajných daňových dohôd, ktoré podpísali niektoré veľké nadnárodné spoločnosti a vlády niektorých členských štátov EÚ, odhalili rozsah umožneného vyhýbania sa daňovým povinnostiam: sadzby dane medzi 0,05 % a 2 % zo ziskov prevedených z iných európskych krajín. EÚ na základe toho prepracovala smernicu o administratívnej spolupráci v oblasti daní tak, aby bolo povinné automatické oznamovanie cezhraničných záväzných stanovísk (*tax ruling*) podpísaných členským štátom.

3.21. Pri poslednom prepracovaní smernice o administratívnej spolupráci v oblasti daní sa rozšírila automatická výmena základných informácií o veľkých spoločnostiach⁽³³⁾, rozdelených podľa jednotlivých krajín (správy CBCR⁽³⁴⁾), podľa ustanovení opatrenia č. 13 BEPS. Verejný prístup k týmto informáciám však stále nie je povolený. Európska komisia navrhla prepracovať smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2013/34/EÚ⁽³⁵⁾ o účtovníctve, aby sa umožnilo uverejňovanie správ podľa jednotlivých krajín. EHSV sa domnieva, že by sa mala vzťahovať aspoň na podniky, ktorým sa poskytuje verejná pomoc.

3.22. Veľmi dôležitým návrhom Európskej komisie týkajúcim sa zdaňovania podnikov je harmonizácia základu dane z príjmov právnických osôb. V prvej fáze – CCTB – by sa základ dane vypočítal podľa spoločných pravidiel. V druhej fáze – CCCTB – by sa zisky a straty, ktoré utrpeli jednotlivé dcérske spoločnosti podniku alebo nadnárodnej skupiny v každom členskom štáte, konsolidovali v celej EÚ. Výsledný čistý zostatok by sa rozdelil medzi rôzne krajiny, v ktorých spoločnosť vykonáva svoje činnosti, pričom každá z nich bude zdanená podľa vopred stanoveného vzorca (aktíva, predaj a zamestnanosť). Existuje nádej, že pri konsolidácii by bola veľká časť operácií agresívneho daňového plánovania deaktivovaná. EHSV súhlasí s tým, že zdaňovanie by malo vychádzať z vyváženého vzorca, v ktorom by sa zohľadnilo miesto predaja, zamestnanosť a imanie podniku. Hodnota práv duševného vlastníctva, údajov a iných nehmotných aktív sa musí dôkladne posúdiť.

3.23. Podľa Európskej komisie a OECD majú súčasné daňové predpisy ťažkosti zachytiť príjmy z nových obchodných modelov digitálneho hospodárstva, čo v rozdielnych situáciách a v rôznych krajinách viedlo k nedostatočnému zdaneniu digitálnych spoločností v porovnaní s tradičnými spoločnosťami. Európska komisia (v marci 2018) schválila dva návrhy smernice o zdaňovaní digitálneho hospodárstva⁽³⁶⁾ v súlade s prácou OECD, ktorá by sa mala dokončiť v roku 2020. Jeden s dočasným riešením a druhý s konečným riešením. Dočasným riešením sa zavádza 3 % daň z predaja digitálnych služieb veľkými spoločnosťami (a nie zo zisku alebo pri vytváraní hodnoty). Toto riešenie je blokované v Rade. Komisia v súčasnosti pracuje na komplexnom riešení v rámci práce OECD, ale ak sa nedosiahne dohoda do konca roku 2020, obnoví svoju iniciatívu v oblasti zdaňovania veľkých digitalizovaných spoločností.

3.24. Európska komisia aj EHSV⁽³⁷⁾ súhlasili s potrebou začať diskusiu a prediskutovať podmienky potrebné na postupný prechod z jednomyselného hlasovania o daňových otázkach na hlasovanie kvalifikovanou väčšinou. Lehoty na vykonanie tejto zmeny môžu byť kratšie alebo dlhšie v závislosti od citlivosti fiškálnych záležitostí, ktoré chcú členské štáty riešiť.

3.25. EHSV je presvedčený, že obrovské výzvy, ktoré kríza spôsobená pandémiou COVID-19 predstavuje pre EÚ a všetky jej členské štáty, nie sú zlučiteľné s akoukoľvek laxnosťou vo vzťahu k trestným činom, ktoré narušajú hospodársky rast a verejné financie. Tvrdí tiež, že je potrebné posilniť spoluprácu a solidaritu medzi členskými štátmi, inštitúciami EÚ a odvetvami európskej občianskej spoločnosti.

⁽³³⁾ Kde sa nachádzajú ich zamestnanci, tržby, priznané výhody a zaplatené dane.

⁽³⁴⁾ Skratka z anglického *Country by country reporting*.

⁽³⁵⁾ Ú. v. EÚ L 182, 29.6.2013, s. 19.

⁽³⁶⁾ COM(2018) 147 final, návrh smernice, ktorou sa stanovujú pravidlá týkajúce sa zdaňovania príjmov právnických osôb, ktoré sa vyznačujú významnou digitálnou prítomnosťou; a COM(2018) 148 final, návrh smernice o spoločnom systéme zdanenia digitálnych služieb formou dane z výnosov z poskytovania určitých digitálnych služieb.

⁽³⁷⁾ COM(2019) 8 final, Efektívnejšie a demokratickejšie rozhodovanie v oblasti daňovej politiky EÚ.

4. Konkrétne pripomienky a odporúčania

4.1. EHSV odporúča rozšíriť riešenie uvedené v piatej smernici o boji proti praniu špinavých peňazí na oblasť daňových únikov s cieľom prinútiť krajiny, aby vytvorili centralizovaný a verejný register skutočných vlastníkov spoločností a trustov. Okrem toho by sa mal zaviesť vhodný postup na identifikáciu skutočných vlastníkov spoločností so sídlom mimo EÚ. Všetky registre musia fungovať vhodným a primeraným spôsobom, aby uľahčili prácu spoločnostiam, ktoré musia splňať požiadavky, a najmä MSP, ktoré by mali mať podporné služby

4.2. Potreba poznať skutočných vlastníkov všetkých spoločností a trustov by sa mala rozšíriť o potrebu poznať vlastníkov akcií na doručiteľa. EHSV vyzýva Komisiu, aby zvážila zavedenie postupu, ktorý by to umožňoval, a v prípade, že by to nebolo možné, zakázala ich pôsobenie v EÚ.

4.3. Zostávajúce nedostatky v znení smernice o administratívnej spolupráci v oblasti daní sa musia odstrániť, aby sa rozšírila automatická výmena informácií na umelecké diela a iné aktíva vysokej hodnoty nachádzajúce sa v slobodných prístavoch, colných skladoch a osobitných hospodárskych zónach.

4.4. Od členských štátov by sa malo žiadať, aby postupne ukončili systémy udeľovania občianstva a povolení na pobyt investorom, ktoré uľahčujú daňové trestné činy. Toto je pozícia Európskeho parlamentu a EHSV v stanovisku SOC/618⁽³⁸⁾. Pokiaľ takéto systémy existujú, mali by sa prijať potrebné kontrolné opatrenia, aby sa zabezpečilo, že si investori splnia svoje daňové povinnosti.

4.5. Je potrebné zaviesť opatrenia dohodnuté v rámci OECD a integrovaný rámec pre technickú pomoc v súvislosti s pridelením daňových príjmov do trhových jurisdikcií, ako sú India a Čína. Smernica ATAD by sa mala zmeniť tak, aby obsahovala pravidlá zdaňovania v súvislosti s jurisdikciami s nízkym zdanením, najmä pokiaľ ide o repatriáciu dividend alebo kapitálových ziskov pochádzajúcich z dcérskych spoločností v zahraničí, ak neboli minimálne zdanené v zahraničí.

4.6. V súlade s požiadavkou uvedenou v uznesení Európskeho parlamentu⁽³⁹⁾ z marca 2019 EHSV vyzýva Komisiu a členské štáty, aby preskúmali koncepciu minimálneho efektívneho zdanenia ziskov spoločností a jej možné uplatnenie.

4.7. Mala by sa zintenzívniť spolupráca medzi orgánmi dohľadu a daňovými orgánmi členských štátov, najmä v oblasti daňových trestných činov a prania špinavých peňazí, a ďalej by sa mala posilniť spolupráca medzi Europolom a vnútroštátnymi policajnými zložkami.

4.8. Národné FIU musia byť finančne a technicky podporované, aby mohli efektívne vykonávať svoje úlohy.

4.9. Obrovský objem kapitálu, ktorý tečie cez schránkové spoločnosti so sídlom v EÚ, si od tvorcov politiky vyžaduje rozhodnú reakciu. EHSV žiada Európsku komisiu, aby vypracovala štúdiu o úlohe „schránkových spoločností“ v súvislosti s podvodmi, daňovými únikami a vyhýbaním sa daňovým povinnostiam (od začiatku uplatňovania smerníc ATAD 1 a 2) a práním špinavých peňazí a aby sa na základe jej záverov prijali všetky potrebné opatrenia na zabránenie páchaniu uvedených trestných činov a uplatňovaniu nekalých praktík prostredníctvom tohto typu spoločností. V prípade potreby by sa mali zmeniť smernice ATAD, smernica o kapitálovej primeranosti a smernica o boji proti praniu špinavých peňazí.

4.10. EHSV navrhuje, aby sa do budúcich obchodných a investičných dohôd alebo dohôd o hospodárskom partnerstve EÚ alebo do revízie súčasných dohôd začlenila v súlade so zásadami a pravidlami WTO daňová kapitola, ktorá by obsahovala výsledky programu BEPS/OECD, doložky o boji proti daňovým podvodom a daňovým únikom, agresívnemu daňovému plánovaniu a praniu špinavých peňazí, ako aj o spolupráci medzi daňovými správami.

V Bruseli 18. septembra 2020

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER

⁽³⁸⁾ Stanovisko SOC/618 na tému *Systémy udeľovania občianstva a povolení na pobyt investorom v Európskej únii* (Ú. v. EÚ C 47, 11.2.2020, s. 81).

⁽³⁹⁾ EP, tamže, body 78 a 85.